

EXPRESSE

redactie: H.F. Heijmans, drs. L.M.L.H.A. Hermans, P. Kronenberg; eindredactie: J.J. Metz;
redactie-adres: Postbus 20018, 2500 AE 's-Gravenhage, tel. 070-614911; organisatie: J.N.J. van den Broek;
abonnementenadministratie: algemeen secretariaat VVD, postbus 19027, 2500 CA 's-Gravenhage, tel. 070-614121;
abonnementsgeld: f 50,- per jaar; vormgeving en druk: Hofstad Druktechniek bv, Zoetermeer

Spreiding Rijksdiensten

Het Noorden van ons land had recht op nog 1.600 volwaardige arbeidsplaatsen in het kader van de spreiding van de Rijksdiensten. Er is nu een compromis gevonden inhoudende, dat er nu 600 arbeidsplaatsen definitief zullen worden ingevuld. Daarnaast zullen er 400 arbeidsplaatsen ontstaan door de vestiging van twee nieuwe strafinrichtingen, waarvan de plaats op dit moment nog niet bekend is. De overige 600 arbeidsplaatsen zullen worden opgevuld vanuit het vestigingsbeleid van alle nieuwe Rijksdiensten en alle nieuwe zelfstandige eenheden van bestaande diensten. Hierbij wordt de hoogste prioriteit gegeven aan vestiging in het Noorden des lands.

Door het aantal bestaande arbeidsplaatsen van 1.600 naar 600 terug te brengen, worden de donor-gebieden met name in het Westen van het land, in grote mate ontzien.

VVD-woordvoerder A.J. Evenhuis benadrukt tijdens het Kamerdebat ondermeer:

- dat er sprake is van teleurstelling in het Noorden; in feite hernieuwde teleurstelling, zoals zovelen zullen begrijpen. Immers, het kabinet en het Noorden waren het in eerste instantie met elkaar eens over het aantal nog te spreiden plaatsen. Vorige zomer, in de maand juli, is over invulling hiervan een gesprek afgesloten. Sindsdien zijn de gemaakte afspraken weer afgezegd en is een situatie van non-dialoog ontstaan. Terwijl juist communiceren zo belangrijk is wanneer men in de problemen zit en men tenslotte toch de vertrouwensrelatie wil handhaven.
- dat de betekenis van de spreiding van groot belang is voor de ontvangende regio, zie met name Zuid-Limburg en Apeldoorn, met het oog op de arbeidsmarkteffecten: minder werkloosheid, meer variatie in de arbeidsmarkt en meer stabiliteit en continuïteit op de arbeidsmarkt; met het oog op het bestedingspatroon; het multiplier-effect; met het oog op het feit, dat de kosten per gespreide arbeidsplaats niet hoger zijn dan het creëren van een andere arbeidsplaats. En tevens met het oog op het feit, dat voor donorregio's deze effecten wel in omgekeerde zin werken, doch in mindere mate.
- dat er overigens ook enkele algemene overwegingen zijn aan te geven terwille van het voldoen aan de gemaakte afspraken. Immers, de economische structuur van de regio is niet sterk en zeer kwetsbaar. Mutaties in aantallen werkzame personen bevestigt dit (van 1975 tot 1985 was dit voor Zuid-Holland 6,7% en voor het Noorden 15,9%). Tevens is van belang, dat de regionale compensatie van de werkloosheid aanzienlijk boven het landelijk gemiddelde ligt (circa 4%). Bovendien is de situatie thans nog versluierd. Door de aanvullende werken in de jaren 70 en het huidige ISP-beleid (inclusief de 80 miljoen van het Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid op jaarbasis) krijgen de werkloosheidscijfers namelijk een relatief gunstiger

DOCUMENTATIECENTRUM
NEDERLANDSE POLITIEKE
PARTIJEN

aanzien. Vallen deze tijdelijke effecten ook weg dan valt er in het Noorden straks een zwart gat. Als eerste zal in de tweede helft van de jaren 80 de bouwsector dit ervaren. Het is twijfelachtig of het kabinet op dit moment voldoende van dit besef is doordrongen.

Het is noodzakelijk de dialoog met het Noorden te hervatten. Het gaat er niet om het sterke te verzwakken, doch het gaat er juist om het zwakke te versterken.

(Voor nadere informatie: A.J. Evenhuis, tel. 070-614911, tst. 2029.)

Wet lidmaatschap Koninklijk Huis

De afgelopen week heeft de Tweede Kamer eindelijk, na een voorgeschiedenis van circa 20 jaar, het wetsontwerp inzake het lidmaatschap van het Koninklijk Huis afgehandeld. Woordvoerder Jan Kees Wiebenga memoreerde, dat er zolang wij het koningschap kennen vergeefs is gepoogd om te komen tot een regeling van het lidmaatschap van het Koninklijk Huis. Inmiddels is er wel iets veranderd: sinds 1972 bevat onze grondwet immers het gebiedende voorschrift, dat wettelijk geregeld moet worden wie lid zijn van het Koninklijk Huis. Daarmee is een verplichting geschapen – een rechtsplicht – om aan dat grondwettelijk voorschrift uitvoering te geven. In dat licht heeft de VVD-fractie aan de behandeling deelgenomen.

Voor de noodzaak om te komen tot een nauwkeurige vaststelling van de omvang van het Koninklijk Huis zijn in de discussie van de afgelopen twintig jaar in hoofdzaak twee motieven genoemd. Het eerste motief betreft het feit, dat in een aantal wetten en lagere regelingen rechtsgevolgen worden verbonden aan het lidmaatschap van het Koninklijk Huis. Het mag dan niet onduidelijk blijven voor welke personen die rechtsgevolgen gelden. Dit motief werd en wordt gedeeld door de VVD-fractie. Overigens is dit aantal regelingen niet zo groot. Het betreft nog maar een vijftal wetten en een aantal lagere regelingen.

Ministeriële verantwoordelijkheid

Het tweede hoofdmotief, dat de afgelopen twintig jaren is aangevoerd om te komen tot een nauwkeuriger vaststelling van de omvang van het Koninklijk Huis is gelegen in de wens om een duidelijke omgrenzing te geven aan de ministeriële verantwoordelijkheid voor de handel en wandel van verwanten van de koning(in). Kort weergegeven komt de redenering er dan op neer, dat deze ministeriële verantwoordelijkheid alleen zou moeten gelden voor de leden van het Koninklijk Huis, en niet voor de overige leden van de koninklijke familie. Die overige familieleden zouden daardoor buiten het keurslijf van het hof kunnen blijven en een volledige bewegingsvrijheid krijgen. Met vele anderen is de VVD-fractie van mening, dat de zaken zo simpel niet

zijn. Om te beginnen stelde de woordvoerder dat dit wetsontwerp de omvang van de ministeriële verantwoordelijkheid voor de verwanten van de Koning(in) niet regelt. Er staat geen bepaling hierover in. Dat zou ook moeilijk kunnen, want wij praten hier over een toepassing van de algemene politieke ministeriële verantwoordelijkheid, een stuk ongeschreven staatsrecht. De politieke ministeriële verantwoordelijkheid jegens de Staten-Generaal is alomvattend, betreft alle takken van overheidsbestuur. Het parlement kan over alles waardoor het openbaar belang geraakt wordt de regering ter verantwoording roepen. Dat gebeurt ook dagelijks. Daar waar de onschendbare Koning(in) onder de volle ministeriële verantwoordelijkheid valt, wordt de ministeriële verantwoordelijkheid ten opzichte van iedere andere persoon geactiveerd indien en voorzover het openbaar belang geraakt wordt. Wanneer een persoon, of hij nu wel of geen lid is van het Koninklijk Huis dan wel van de koninklijke familie, het functioneren van het staatshoofd of de staat bemoeilijkt, zal de regering moeten overwegen wat haar te doen staat. Het parlement kan de regering daarop ook aanspreken. Natuurlijk is de kans groter dat de ministeriële verantwoordelijkheid geactiveerd wordt naarmate iemand zich meer in de nabijheid van het staatshoofd bevindt, maar daarvoor is het lidmaatschap van het Koninklijk Huis geen beslissende grens. Men kan niet zeggen dat de ministeriële verantwoordelijkheid niet kan worden ingeroepen ten opzichte van mensen die geen lid van het Koninklijk Huis zijn. Denk eens aan een lid van de hofhouding, of zelfs aan een gewone burger.

Al met al was de conclusie van de VVD-fractie opnieuw, dat er tussen leden en niet-leden van het Koninklijk Huis op het punt van de ministeriële verantwoordelijkheid geen principieel, maar alleen een gradueel verschil bestaat. Met de regering was zij het eens, dat er tussen de verschillende verwanten van de koning een veel belangrijker onderscheidend criterium is, namelijk dat van artikel 25 van de Grondwet. Hierin wordt aan de bloedverwantschap tot en met de derde graad een publiekrechtelijk rechtsgevolg verbonden, te weten het zijn van potentieel troonopvolger (art. 25 Grondwet). Van deze mogelijkheid tot opvolging kan geen afstand worden gedaan. Het zijn van troonopvolger schept – of men dit nu wil of niet – een speciale band met de Nederlandse staat, waardoor de kans weer meer aanwezig is, dat men ook de belangen van de staat schendt. Daardoor is ook de kans dat de ministeriële verantwoordelijkheid tot gelding komt groter. Al met al kan de VVD-fractie zich vinden in de hoofdlijn van het wetsontwerp. De woordvoerder constateerde dat het wetsvoorstel minder ver gaat dan het vorige wetsvoorstel uit 1979, omdat bij troonswisseling de leden van het Koninklijk Huis, die verder dan de derde graad van het nieuwe staatshoofd komen te staan, geen lid meer zullen zijn van het Huis. Dit voorstel komt overeen met het oorspronkelijke CDA/VVD-amendement uit 1980. Het is verheugend, dat de regering dit amendement nu heeft overgenomen.

Eigen leefruimte

Het wetsontwerp geeft geen inhoudelijke aanduiding van taken die verplicht verbonden zijn aan het lidmaatschap van het Koninklijk Huis. De VVD-fractie vindt derhalve dat het wetsontwerp niet in de weg staat aan het recht van ieder lid om primair zelf zijn leven in te richten, bijvoorbeeld door het uitoefenen van een maatschappelijke functie, uiteraard in overleg met de regering, zo stelde Jan Kees Wiebenga.

Tenslotte deelde hij mee, dat de VVD-fractie ermee accoord ging, dat de oud-Koning en de echtgenoten in aanvulling op de hoofdregel van het wetsontwerp (namelijk de potentiële erfopvolgers) eveneens lid van het Koninklijk

Huis zullen zijn. Na rijp beraad gold zulks eveneens voor het regeringsvoorstel om ook de weduwenaars/weduwinnen het lidmaatschap te laten behouden. De soepele ontslagmogelijkheid (bij Koninklijk Besluit) geeft voor deze en andere gevallen voldoende manoeuvreerruimte. Bij de stemming gingen – met uitzondering van de PSP – alle fracties met het wetsvoorstel accoord.

(Voor nadere informatie: mr. J.G.C. Wiebenga, tel. 070-614911, tst. 2092.)

Kwaliteit van de EG-ontwikkelingshulp

In de uitgebreide commissievergadering (UCV) over de nota inzake de kwaliteit van de EG-ontwikkelingshulp bracht VVD-woordvoerder Frans Weisglas naar voren, dat voor een gemeenschappelijk ontwikkelingsbeleid van de EG aan drie voorwaarden voldaan moet zijn:

- a) de politieke wil moet aanwezig zijn
- b) de doelstellingen van het EG-beleid moeten in voldoende mate overeenkomen met de Nederlandse doelstellingen
- c) de kwaliteit van de EG-hulp moet voldoende zijn

De politieke wil is bij de VVD-fractie aanwezig. Een gemeenschappelijk EG-ontwikkelingsbeleid is onderdeel van onze algemene doelstelling om te komen tot verdieping en intensivering van de Europese samenwerking. Wat betreft de overeenkomst van doelstellingen: die is in grote lijnen aanwezig. De nadruk op structurele armoedebestrijding en op het belang van een intensieve beleidsdialoog is zowel in het EG- als in het Nederlandse beleid aanwezig. De kwaliteit van de EG-hulp is echter nog onvoldoende. Er is weliswaar sprake van verbetering, maar uit de jaarverslagen van de Europese Rekenkamer komt naar voren dat nog te veel EG-hulpactiviteiten geheel of ten dele mislukken, al is de totaalbeoordeling niet negatief.

Verder werd gewezen op het grote belang van intensieve coördinatie van de hulpactiviteiten van de verschillende donoren, waaronder de EG. Langs elkaar heenwerken leidt tot overlapping en inefficiëntie. Bij deze coördinatie dient de EG een belangrijke rol te spelen.

De VVD-woordvoerder noemde het een goede zaak dat bij de EG-hulp thans het mensenrechtenbeleid van een ontwikkelingsland criterium voor hulpverlening is. Nu kan de EG de hulp stoppen of opschorten in gevallen van voortdurende en ernstige mensenrechtenschendingen.

Met instemming reageerde Weisglas op de in de nota genoemde maatregelen ter verhoging van het aandeel van het Nederlandse bedrijfsleven in de besteding van de EG-hulp. Het gaat niet aan dat een onevenredig groot deel van de hulp wordt besteed in landen als Frankrijk en Italië.

De VVD heeft scherpe kritiek geuit op de kwaliteit van de EG-voedselhulp. De achtereenvolgende rapporten van de Europese Rekenkamer constateren een voortdurende verslechtering van de kwaliteit van deze hulp. Voedselverschepingen verlopen te traag, vaak is het voedsel bedorven als het in de havens van bestemming aankomt. Bovendien zijn er ernstige transportproblemen in de landen zelf waardoor ook weer veel voedsel ligt te rotten en vrijwel nooit op tijd op de plaats van bestemming en bij de noodlijdende bevolking terechtkomt. De nood in Afrika is te groot om hierin te berusten. De VVD heeft gepleit voor vermindering van de bureaucratie en besluitvormingsprocedures rond de voedselhulp; daartoe is met CDA en PvdA een motie

ingediend. Structurele verbeteringen moeten bereikt worden via een realistisch landbouwbeleid van de ontwikkelingslanden. Een goed instrument hiervoor zijn de voedselstrategieën, die in een beleidsdialoog waarin ook de verstadelijkingsproblematiek wordt betrokken, met het desbetreffende land worden opgezet. Controle op de uitvoering moet daarbij een wezenlijk onderdeel zijn.

Het voorstel van de VVD voor de oprichting van een Europese voedselbank ter verbetering van de distributie heeft de Minister overgenomen. Eveneens zal zij op ons verzoek de problematiek van het ongecontroleerd gebruik van landbouwgif in de ontwikkelingslanden in EG-verband aan de orde stellen.

(Voor nadere informatie: drs. F.W. Weisglas, tel. 070-614911, tst. 2933 en mw. M.J.H. den Ouden-Dekkers, tel. 070-614911, tst. 2283.)

Uitgebreide commissievergadering zesbaksduwvaart

De Minister stelt voor om onder bepaalde voorwaarden een geregelde proefvaart voor zesbaksduwvaart gedurende één jaar toe te staan.

Kort samengevat gaat het om het volgende:

De Duitse staal- en kolenindustrie verkeert in een moeilijke positie. Voor hen is het van wezenlijk belang de kostprijs van hun produkten zo laag mogelijk te houden. De vervoerskosten van erts en kolen worden door vervoer met de zesbaksduwvaart verlaagd. Zij dringen daarom sterk op deze vorm van vervoer aan (in Duitsland is zesbaksduwvaart onder voorwaarden toegestaan). Daarbij speelt op de achtergrond, dat anders via met name de Duitse spoorwegen met het Ausnahmetarief de concurrentiepositie van Rotterdam in gevaar zou kunnen komen.

Op de volgende aspecten moet worden gelet bij invoering van de zesbaksduwvaart:

- a. de veiligheid;
- b. hinder voor overige scheepvaart;
- c. infrastructuur;
- d. milieu-effect.

In verband hiermede zijn proefmetingen verricht op basis waarvan de voorwaarden zijn vastgesteld waaronder zesbaksduwvaart mag plaatsvinden. Dit betekent in de praktijk, dat het gedurende 40% van de tijd mag plaatsvinden.

De conclusies zijn, in het kort:

- ad a. Uit het oogpunt van verkeersveiligheid bestaat er geen bezwaar tegen zesbaksduwvaart onder genoemde voorwaarden;
- ad b. Beperkte toename van hinder voor de kleine vaartuigen ten opzichte van vierbaksduwvaart (deze is wel reeds toegestaan);
- ad c. Door beperkte vaarwegverbeteringen, die reeds zijn vastgesteld in verband met de vierbaksduwvaart, zal zesbaksduwvaart gedurende 70% van de tijd verantwoord kunnen zijn. (Kosten 45 miljoen, exclusief spoorbrug bij Dordrecht).
- ad d. Het oevererosieproces wordt versneld. Het programma van oeververdediging moet derhalve worden versneld (hoeveel gaat dit kosten?).

De voorgestelde proefvaart is derhalve gerechtvaardigd,

omdat het verantwoord is uit het oogpunt van veiligheid zonder dat dit noemenswaardige kosten met zich meebrengt. Het zal relevante gegevens opleveren en is bovendien psychologisch van belang tegenover de Duitse afnemers.

De VVD heeft overigens benadrukt, dat het bovenstaande geenszins met zich meebrengt voor de VVD, dat de zesbaksduwvaart na de proefperiode vanzelfsprekend zal worden geïntroduceerd. Het zij herhaald, dat de definitieve beslissing hieromtrent in een later stadium zal vallen. Voor de goede orde geef ik alvast aan, wat de belangrijkste uitgangspunten bij de VVD zullen zijn waarop de beslissing zal worden gebaseerd:

1. Nederland heeft duidelijk een open economie en handel is voor haar van wezenlijk belang. De Rotterdamse haven neemt daarbij een centrale plaats in en moet derhalve concurrerend blijven. De gunstige ligging van deze haven moet zoveel mogelijk worden benut.
2. Het is duidelijk, dat het vervoer – zeker dat van erts en kolen – te maken krijgt met schaalvergroting. Zoals bekend, staat de VVD altijd positief tegenover nieuwe ontwikkelingen. Deze moeten niet te snel van te voren worden afgekept.
3. De veiligheid op de Rijn moet worden gewaarborgd. Duidelijke criteria daarvoor moeten worden aangegeven. De proefperiode moet worden gebruikt om de situatie op de Rijn als gevolg van de zesbaksduwvaart daaraan te toetsen.
4. De VVD is bereid mee te werken op kosten van de Nederlandse overheid, ook al krijgen wij daarvan niet de directe voordelen. Zesbaksduwvaart moet Europees gezien worden. Dit neemt echter niet weg, dat de kosten in redelijke verhouding moeten staan tot de baten:
 - het zal een aantoonbaar gunstig effect op de werkgelegenheid moeten hebben;
 - de positie van de Rotterdamse haven moet daarbij worden beoordeeld;
 - ook moet worden nagegaan in hoeverre de concurrentiepositie van de Europese staal- en kolenindustrie hierbij gebaat is;
 - het kostenvoordeel voor de Duitse afnemer moet uiteraard niet minimaal zijn tegenover het kostennadeel voor de Nederlandse overheid.
5. Er zal – indien mogelijk – meer duidelijkheid moeten komen over de reactie van met name de Duitse en Franse spoorwegen.
6. Invoering moet geen onevenredig nadeel toebrengen aan de overige vaart. Per saldo moet de concurrentiepositie uiteraard worden verbeterd.

(Voor nadere informatie: mr. A.H. Korthals, tel. 070-614911, tst. 2119.)

Een nieuwe provincie Flevoland?

In de Tweede Kamer is woensdagavond 8 mei het plenaire debat ingezet over het Wetsontwerp tot instelling van een nieuwe provincie Flevoland.

De provincie zal bestaan uit het gebied van de huidige gemeenten Noordoostpolder en Urk, die sinds twaalf jaar tijdelijk bij de provincie Overijssel zijn ingedeeld, en Zuidelijk en Oostelijk Flevoland, die de gemeenten Lelystad, Almere, Zeewolde en Dronten omvatten.

De VVD-fractie had en heeft nogal wat bezwaren tegen deze provincie, die niet meer dan zes gemeenten zal omvatten en een betrekkelijk gering aantal inwoners.

Gevreesd wordt dat een nieuwe provincie Flevoland een typische „doe-provincie“ zal worden, die zich intensief met gemeentelijke aangelegenheden zou gaan bemoeien.

De VVD heeft de „doe-provincies“ altijd afgewezen en was daarom ook niet voor de splitsing van de provincies Zuid-Holland (Rijnmondgebied) en Overijssel (Twente).

Om een aantal redenen heeft de VVD-fractie niettemin besloten in te stemmen met de instelling van de nieuwe provincie. Voorop stond dat het nieuwe land (Zuidelijk- en Oostelijk Flevoland) met vier gemeenten, Lelystad, Almere, Dronten en Zeewolde, zo snel mogelijk provinciaal moet worden ingedeeld om te komen tot normale bestuurlijke verhoudingen. Daarbij is van belang dat de bewoners van de nieuwe polders tot nog toe geen invloed hebben op de samenstelling van de Eerste Kamer der Staten-Generaal.

De fractie overwoog vervolgens dat Zuidelijk- en Oostelijk Flevoland niet opgedeeld mogen worden en wel op grond van de samenhang van deze gebieden, met name op het gebied van de waterstaatszorg. Als derhalve het nieuwe land bij bestaande provincies zou worden gevoegd zou naar het oordeel van de fractie het gebied van Zuidelijk- en Oostelijk Flevoland in zijn geheel naar óf Gelderland óf Noord-Holland moeten gaan. Utrecht kwam in ieder geval niet in aanmerking in verband met het wonderlijke geografische beeld dat het resultaat zou zijn. Maar ook toevoeging van de Flevolanden aan Gelderland of Noord-Holland was voor de fractie een niet voor de hand liggend alternatief: de polders zouden moeilijk in de provincies kunnen worden geïntegreerd terwijl de Minister van Binnenlandse Zaken het aannemelijk maakte dat toevoeging van het gebied aan een bestaande provincie duurder zal uitpakken dan vorming van een geheel nieuwe provincie. De nieuwe provincie is gedacht als een „lichte“ provincie, waarvan instelling blijken een rapport van het Instituut voor Onderzoek van Overheidsuitgaven voor het Rijk budgettair neutraal zal kunnen verlopen.

Tenslotte hebben de gemeenten in de polders, inclusief de gemeenten Noord-Oost-polder en Urk, zich duidelijk uitgesproken voor een „eigen“ polderprovincie. Dat geldt eveneens voor de politieke partijen en de maatschappelijke organisaties.

Een en ander overwegende sloeg voor de fractie de weegschaal door naar de vorming van de nieuwe, twaalfde, provincie. Zij achtte de vergelijking met Twente en het Rijnmondgebied in zoverre niet geheel ter zake, nu het in het geval van de provincie Flevoland gaat om nieuw en grotendeels nog niet provinciaal ingedeeld gebied.

De Kamer aanvaardde met overgrote meerderheid een amendement Van der Heyden (CDA) – Laxtermann (VVD), waardoor het Markermeergebied nu al bij de nieuwe provincie wordt ingedeeld.

De VVD-woordvoerder Herman Laxtermann merkte tijdens de behandeling van het Wetsontwerp op dat in de in te stellen waterschappen in de polders volgens de huidige waterstaatswetgeving het overgrote deel van de landbouwers in het gebied geen deel zullen kunnen uitmaken van de besturen, nu de meeste landbouwbedrijven worden uitgeoefend op grond die van de Staat gepacht wordt. De Minister van Verkeer en Waterstaat zegde toe dat de Staat – als grootste grondeigenaar – vooruitlopend op de voorgenomen wijziging van de Waterstaatswetgeving, de pachters plaatsvervangende bestuursbevoegdheden zal verlenen in de op te richten waterschappen.

Namens de VVD-fractie werd ook uitdrukkelijk aan-

decht gevraagd voor het personeel van de Rijksdienst voor de IJsselmeerpolders voor zover dat niet zal (kunnen) worden overgenomen door de nieuwe provincie, de gemeenten en de waterschappen.

De minister van Verkeer en Waterstaat zegde overleg op korte termijn daarover toe.

De eindstemming over het wetsontwerp zal op dinsdag 21 mei aanstaande plaatsvinden. Het ziet er naar uit dat de kamer het met overgrote meerderheid zal aanvaarden. Drie leden van de CDA-fractie – allen wonende in de provincie Overijssel, die zich verzet tegen de voorgenomen indeling van de gemeenten Noord-Oostpolder en Urk bij de nieuwe provincie – hebben aangekondigd te zullen tegenstemmen.

Herman Laxtermann sprak tijdens het plenaire debat op persoonlijke titel zijn tevredenheid uit over de instelling van de nieuwe provincie, waarvan hij van meet af aan een voorstander is geweest.

(Voor nadere informatie: mr. H. T. M. Laxtermann, tel. 070-614911, tst. 2035.)

Postbank

Standpunt VVD in hoofdlijnen

De VVD heeft nooit onder stoelen of banken gestoken dat wat ons betreft er geen Postbank behoefde te komen. Continuïteit van de gelddiensten is een ook door ons erkende wenselijkheid. Maar dat had evengoed bereikt kunnen worden door de gelddiensten – zonodig – meer armslag te geven; bijvoorbeeld door het verstrekken van zakelijke kredieten toe te staan.

Overigens is de positie van de gelddiensten van de PTT helemaal niet zo zwak als men ons van die zijde wel wil doen geloven. De regering heeft gelijk als zij stelt dat waar sprake is van nieuwe markten, dit niet de taak is van een overheidsbedrijf; en dat om die reden privatisering gewenst is. Zij kiest dan voor een zo marktconform mogelijke Postbank. Accoord, maar waarom dan niet de consequentie daaruit getrokken en gekozen voor een geheel geprivatiseerde bank, die geheel geen binding meer heeft met de rijksoverheid behoudens wellicht een klein minderheidspakket aandelen? Een dergelijke bank zou dan vanzelfsprekend ook vrij zijn in haar keuze van het dienstenpakket. Dat was ons liever geweest.

De regering heeft gekozen voor een compromis. Zij heeft de stap ineens naar een geheel geprivatiseerde bank niet durven maken. Wij hebben daar niet zoveel moeite mee, maar stellen wel met grote nadruk dat dit voorstel voor ons geen eindstation is. Het is een eerste stap in de richting van volledige privatisering. In onze visie zullen de volgende stappen in een nabije toekomst moeten worden genomen, onder andere door het op de beurs brengen van de aandelen.

Branchevreemde activiteiten. Reisverzekeringen

Speciale aandacht heeft de VVD voor de mogelijke, al dan niet eerlijke, concurrentie die de Postbank jegens het midden- en kleinbedrijf zou kunnen uitoefenen. Wij denken daarbij aan verzekeringsbemiddeling, reisboekingen, verkoop van staatsloten, enz. Ons standpunt is kort en duidelijk: de Postbank dient zich daarvan te onthouden. Dit zal niemand verbazen die weet dat wij nu al jarenlang dezelfde strijd voeren tegen dergelijke activiteiten, die de PTT wil

bedrijven. Zeer tegen onze zin is destijds aan de PTT toestemming gegeven (onder verantwoordelijkheid van het kabinet Van Agt en Uyl) om te bemiddelen in toeristische reisverzekeringen. Een motie van mijn hand om dit tegen te gaan heeft geen meerderheid verkregen in de Kamer.

Het liefst hadden wij gezien dat ter gelegenheid van de oprichting van de Postbank de branchevreemde activiteit van de reisverzekering zou zijn teruggedraaid. Dat blijkt politiek niet haalbaar. Wij zullen dus genoeg moeten nemen met de toezegging van de regering, dat geen verdere uitbreiding van de branchevreemde activiteiten zal worden toegestaan. Dat geldt dan met name voor de verzekeringen. En wat doen wij nu? De PTT biedt doorlopende reisverzekeringen aan, die naar hun aard en prijs duidelijk zakelijk en niet toeristisch van aard zijn.

Dit is niet slechts in strijd met de duidelijke toezeggingen van de regering – het is ook in strijd met een aangenomen Kamer motie. Genoemde motie werd met onze steun aangenomen, nadat verderstreckende VVD-moties waren verworpen. Wij wensen een duidelijke toezegging van de regering dat deze laatste uitbreiding van het verzekeringspakket van de PTT niet zal doorgaan. Zo niet, dan overweegt de VVD een motie in tweede termijn.

Postagenten

De VVD wil sterk bepleiten dat ook de postagenten zullen worden betrokken bij de Postbank. Wij hebben daar twee goede argumenten voor. Ten eerste zal dit ten goede komen aan de consument. In tal van kleine kernen op het platteland, maar ook in bepaalde stadswijken is het postagentschap de enige dicht bij de hand zijnde mogelijkheid voor de consument om geldtransacties te verrichten. Ten tweede zou het niet betrekken van de postagenten een flink omzetverlies voor deze middenstanders betekenen. En omdat zij per verrichting worden betaald, betekent dat voor hen tevens inkomensverlies.

Tarifiering

Onze taxatie is dat, wanneer de Postbank eenmaal zal zijn opgericht, de tarifiering van het geldverkeer niet lang meer op zich zal laten wachten. Dat is overigens een onvermijdelijkheid, ook zonder de oprichting van de Postbank. Dat was ook onze opstelling toen een jaar geleden enige fracties in de Kamer nogal wat ophef maakten van de voornemens van de PCGD en de banken, om een dergelijke vergoeding te vragen van de klanten. Toen kon de Kamer nog ingrijpen – dat zal straks niet meer tot de mogelijkheden behoren.

Personeelswet Postbank NV

Met het voorgestelde wetsontwerp kan de VVD-fractie instemmen.

(Voor nadere informatie: L.M. de Beer, tel. 070-614911, tst. 2405.)

Uit de Eerste Kamer

Beleidsdebat Onderwijs en Wetenschappen (I)

De fractie van de VVD in de Eerste Kamer heeft er, sprekend over primair en secundair onderwijs, bij monde van haar woordvoerder de heer Van Boven geen twijfel aan laten bestaan dat zij voor een beleid dat gericht is op kwalitatief hoogwaardig onderwijs een aantal voorwaarden stelt, dat niet afwijkt van hetgeen daarover in de Tweede Kamer door de woordvoerders op onderwijsgebied herhaaldelijk naar voren wordt gebracht. De antwoorden van de

bewindslieden in de voorafgaande schriftelijke gedachtenwisseling onderwierp hij aan een kritische beschouwing gerelateerd aan de volgende voorwaarden:

Uitgaande van een duidelijke formulering vooraf van de onderwijsdoelstellingen noemde hij:

1. hoogwaardige opleidingen van onderwijsgeevenden
2. permanente na- en bijscholing van onderwijsgeevenden
3. kwaliteitsbewaking via eindtermen bij doorstroming naar vervolgonderwijs
4. goed toegerust inspectoraal overheidstoezicht, en
5. een beter op de arbeidsmarkt afgestemd beroepsonderwijs.

Vooraf op dat laatste ging hij uitvoerig in, waarbij hij tussen het leerlingwezen en kort-MBO enerzijds en regulier MBO anderzijds een extra leerweg bepleitte waarin meer praktisch ingestelde lbo-leerlingen en drop-outs ($\pm 40\%$) uit het MBO een plaats zou kunnen vinden. Ook bepleitte hij ondermeer harmonisatie van de diverse MBO-opleidingen zowel wat studieduur als wat inrichting van en faciliteitenregeling voor de stages betreft.

De heer Van Boven besteedde voorts aandacht aan ondermeer de ATV – door de minister oneigenlijk gebruikt om het structurele probleem van de voortijdig uitvallende oudere docenten op te lossen – en het HOS salarissysteem dat VWO-leerlingen in het tweede en derde leerjaar van eerste-graads docenten berooft – kwaliteitsverlies – en in het beroepsonderwijs tot een uitstroom, c.q. belemmering van instroom, van kwalitatief hoogwaardige docenten zal leiden.

Voorts sprak hij over problemen als lesuitval – waarom het verderfelijke verbod om de eerste 14 dagen te vervangen niet afgeschaft? – het schoolverzuim, de slechte start van het basisonderwijs, de gevaren van het Hef-v.o.-operatie (met name voor categorale mavo's en gymnasiale afdelingen van scholengemeenschappen) en over de te verwachten „ontwikkelingswet VO”, die zijns inziens Experimentenwet zou moeten heten.

Opnieuw wees hij een verplicht eindexamen wiskunde af voor hen die een vervolgopleiding kiezen waarvoor dit vak geen noodzaak is, en benadrukte hij het belang van Nederlands en de moderne talen. Tenslotte hield hij een pleidooi voor het algemeen vormende vak geschiedenis omdat in de huidige situatie een generatie opgroeit met weinig of geen historisch besef, hetgeen hij onjuist en gevaarlijk achtte.

(Voor nadere informatie: drs. A. van Boven, tel. 070-246582.)

Beleidsdebat Onderwijs en Wetenschappen (II)

Met betrekking tot het Wetenschapsbeleid werd er namens de fractie door de heer Ginjaar op gewezen, dat het beleid gericht is op herstel van een goede economische situatie mede gedragen moet worden door een stimulerend wetenschapsbeleid. Innovatie en nieuwe technologie zullen immers in belangrijke mate mede bepalend voor het economisch herstel zijn.

Vanuit deze overweging verdient de benadering, die de Minister van Onderwijs en Wetenschappen als coördinerend Minister voor het Wetenschapsbeleid heeft ontwikkeld onze steun. Het is thans nog te vroeg om te zien of het ontwikkelde beleid zijn vruchten zal afwerpen.

Wel werden door de fractie enkele kanttekeningen geplaatst, zoals de relatieve achterstand van het budget in Nederland ten opzichte van de overige geïndustrialiseerde landen; de noodzaak van een periodieke evaluatie van het

onderzoek; de noodzaak van een goede samenwerking tussen het bedrijfsleven en de universiteiten.

(Voor nadere informatie: dr. L. Ginjaar, tel. 070-940693.)

Uit het Europese Parlement

Begroting Europees Parlement

Nadat het Europees Parlement afgelopen december de begroting 1985, wegens een tekort aan dekking had verworpen, heeft het nu in eerste lezing een nieuwe begroting 1985 goedgekeurd.

De woordvoerder voor de Liberale fractie was Mevrouw Christiane Scrivener. Zij sprak er haar voldoening over uit, dat de wensen van het Parlement betreffende een voldoende dekking van de uitgaven nu vervuld zijn, maar als de Raad tot een hoger niveau van de landbouwprijzen dan de Commissie heeft voorgesteld besluit, zullen ze ook voor financiering door niet-terugvorderbare bijdragen van de lid-staten moeten zorgen.

Wat het probleem van de Britse bijdrage betreft, had de Liberale fractie een overduidelijk standpunt: onevenwichtigheden in de begrotingsbijdragen van lid-staten dienen via de uitgaven door de Gemeenschap en niet via een reductie van de afdracht gerealiseerd te worden, want dat zou tegen alle principes waarop de Europese Gemeenschap berust indruisen.

Daarop inhakend heeft de fractie het voorstel gedaan om over de Britse bijdrage een pro-memorie post in de begroting op te nemen, hetgeen inhoudt dat het principe overeind blijft, maar de lid-staten in onderlinge overeenstemming en te ratificeren door de nationale parlementen een vermindering van de Britse BTW-afdracht kunnen overeenkomen.

Tenslotte dient nog vermeld dat de fractie tegen de begeleidende resolutie van de begrotingscommissie gestemd heeft, omdat daarin, in plaats van de tevredenheid over de nu door het Parlement gewilde oplossing, nog weer eens een veroordeling van de landbouwpolitiek, werd uitgesproken.

(Voor nadere informatie: ir. H.J. Louwes, tel. 05956-1504.)

Nicaragua

De problemen in Nicaragua hebben de laatste tijd in het Europees Parlement tot anti-Amerikaanse gevoelens geleid. Zo werd President Ronald Reagan, die het Europees Parlement ter gelegenheid van de herdenking van veertig jaar bevrijding toesprak, geconfronteerd met een aantal linkse parlementsleden, die met anti-Amerikaanse posters en spandoeken stonden te zwaaien. Toen hij het probleem van Midden-Amerika ter sprake bracht, verliet deze groep de zaal. Dat dit de atmosfeer niet verbeterde toen een aantal urgentie-resoluties over Nicaragua, ingebracht door links, ter sprake kwam, spreekt voor zich.

De Liberale fractie, die in het verleden altijd zeer kritisch ten opzichte van de Amerikaanse politiek in Midden-Amerika heeft gestaan en in het algemeen niet voor economische boycot-maatregelen is, kon zich evenmin verenigen met socialisten en communisten in onvoorwaardelijke steun aan het Sandinistische regime. Zij stemden voor een door Christen-Democraten en Conservatieven gezamenlijk ingediende tekst, die het standpunt van de Britse, Franse, Duitse en Italiaanse regeringen op de economische top in Bonn

volgde, waarin de Amerikaanse standpunten genuanceerd werden bekritiseerd. In de tekst van het Europees Parlement wordt een oproep aan de Nicaraguaanse regering gedaan om: „de dialoog met de democratische oppositie onverwijd te hervatten, teneinde er voor te zorgen dat de nationale verzoeningspogingen alle vergoelijking van buitenlandse interventie onmogelijk maakt". De Liberale fractie is een voorstander van een regionale conferentie zoals voorgesteld door de Contadora-groep van Latijns-Amerikaanse landen, omdat dat de kans op vrede tussen Nicaragua en de buurlanden vergroot. De communistische en socialistische pogingen om de Amerikaanse boycot-maatregelen zonder enige argumentatie of begrip van de hand te wijzen, toont aan dat die fracties meer in propaganda dan in hulp aan het Nicaraguaanse volk geïnteresseerd zijn. Zo'n veroordeling daags na het bezoek van Reagan zou ook bij de meerderheid van het Amerikaanse Huis van Afgevaardigden, dat net als de liberalen, niet voor steun aan de contras is, slecht gevallen zijn.

Uiteindelijk is de huidige resolutie, waarin van de boycot-maatregelen slechts kennis wordt genomen, voor de liberale fractie geen al te gelukkige, maar wel de enig mogelijke. Zeker ook gezien de onaantvaardbare houding van links, dat niet alleen tijdens de toespraak van Reagan, maar ook tijdens de stemming over deze resolutie de zaal verliet, toen het zijn zin niet kreeg.

(Voor nadere informatie: mr. H.R. Nord, tel. 09/322-2352111.)